

Sociale cohesie (1)

Herstel van vertrouwen in de overheid is nog niet ingezet. Het vertrouwen in de overheid was hoog tijdens de eerste lockdown periode. In april 2020 gaf 69% van de Nederlandse bevolking aan vertrouwen te hebben in de landelijke overheid. Daarna was er een dalende trend zichtbaar, en inmiddels is het percentage stabiel op een laag niveau. In juni 2022 lag het percentage mensen wat aangeeft veel vertrouwen te hebben in 'de landelijke overheid' op 31%. Belangrijk hierbij is om aan te geven dat het lastig is om deze gegevens te vergelijken met de situatie vóór de coronacrisis, omdat vertrouwen in 'de landelijke overheid' voor de coronacrisis niet werd bevestigd. Wel werd de mate van 'vertrouwen in de politiek' voor de coronacrisis uitgevraagd door het SCP en door onderzoeksbureaus zoals I&O Research en IPSOS. De meest recente meting (begin 2022) van het SCP voor hun langlopend Burgerperspectieven-onderzoek laat ook een stabiel laag niveau van vertrouwen in de politiek zien.

Het vertrouwen in de landelijke overheid nam af, ongeacht opleidingsniveau en financiële situatie (het gemak waarmee men zegt rond te komen). De verschillen tussen deze groepen blijven echter fors: een lagere opleiding en een kwetsbaardere financiële situatie hangen samen met minder vertrouwen in de overheid. Het vertrouwen in de landelijke overheid is onder hoog opgeleiden net wat minder sterk gedaald als onder praktisch opgeleiden, verder blijven de verschillen tussen deze groepen redelijk stabiel. Sociaal vertrouwen – het vertrouwen in mensen in het algemeen, bureaus, de huisarts, wetenschap en sociale media blijft nagenoeg stabiel. Voor de huisarts geldt hierbij een grote mate van vertrouwen, en voor sociale media juist een zeer lage mate van vertrouwen.

De deelname aan religieuze bijeenkomsten, sport- en verenigingsleven is sinds corona afgenomen onder het panel van het RISBO. Bij sporten in groepsverband is de grootste afname te zien: 26,6% geeft in juni 2022 aan hier (veel) minder aan deel te nemen (dan voor corona).

Sociale cohesie (2)

Mogelijke toekomstige coronagolven

In de laatste meting van juni 2022 kreeg men ook een aantal stellingen voorgelegd over mogelijke coronagolven in de toekomst. Hieruit blijkt dat een kwart van de mensen bang is voor de gevolgen van een nieuwe coronagolf. De helft van de mensen gelooft niet dat er bij een nieuwe coronagolf beter ingegrepen wordt door de overheid, ongeveer een derde verwacht dit wel. Tussen de 35 en 60% van de respondenten is bereid om nieuwe coronamaatregelen te volgen (afhankelijk van de maatregel). Thuiswerken en anderhalve meter afstand houden zijn hierbij maatregelen die op de grootste bereidheid tot opvolgen kunnen rekenen. Voor een nieuwe lockdown heerst er de minste bereidheid.

Alhoewel er ten tijde van de meting in juni geen coronamaatregelen golden, geeft dat 8,2% van de respondenten aan momenteel het sociale leven in te perken, en 7,4% bezoek thuis te beperken.

Binnen de 'langetermijnaanpak corona' van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport vormen de 'sectorplannen' een belangrijk onderdeel. Niet de Rijksoverheid, maar sectoren zelf dienen in hun sectorplannen te beschrijven welke maatregelen ze zullen nemen bij een mogelijke opleving van het coronavirus.

In het voorjaar van 2022 voerden we een korte verkenning uit onder lokale partijen uit diverse sectoren (een directeur van een basisschool, fysiotherapeut, bestuurslid en beheerder bewonersorganisatie, jeugdhulpaanbieder en onderwijskoepel).. Hoe bereiden zij zich voor op verschillende scenario's van de pandemie? En hoe kijken ze aan tegen het beleid van 'eigen verantwoordelijkheden van de sectoren'? Voor deze verkenning is ook korte gesprekken gevoerd met een afvaardiging van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) en GGD-GHOR Nederland.

Sociale cohesie (3)

Allereerst geven de gesproken personen aan slecht op de hoogte te zijn dat er sectorplannen worden uitgewerkt. Zij weten niet hoe ver dat proces is en de mate van concreetheid die ze van de plannen mogen verwachten. (Ten tijde van deze verkenning was de inhoud van de voorlopige sectorplannen nog niet bekend). Tijdens de verkenning hadden de gevraagde partijen het beeld dat 'men nog niet met de sectorplannen bezig was', ook de eigen branchevereniging niet. Gevraagd naar de te nemen maatregelen bij een opleving van het coronavirus, geven de geïnterviewden aan terug te kunnen vallen op voorbereidingen die bij eerdere golven werden getroffen. Het is echter de vraag *wanneer* de maatregelen moeten worden genomen. Omdat het een grijs gebied betreft, hangt er uiteindelijk veel af van personen die ter plekke beslissingen moeten maken. Risico op conflict hierbij, en willekeur uit angst voor mogelijk conflict is volgens meerdere geïnterviewden groot. Daarnaast geven meerdere geïnterviewden aan dat zij niet geloven dat het overlaten van het organiseren van coronamaatregelen aan sectoren zelf het draagvlak vergroot. Ze zijn bang dat alle sectoren zich zullen richten op het eigen 'korte termijn' belang.

Alle geïnterviewden hebben behoefte aan scherper sturende en afgebakende scenario's van de rijksoverheid die aangeven wat voor acties er moeten worden genomen bij bepaalde infectieniveaus. Ze kijken hierbij minder naar gemeenten. Ook hebben meerdere geïnterviewden behoefte aan uniforme regels waarop zij een beroep kunnen doen. Zeker omdat richtlijnen onder andere voortkomen uit medische kennis. Geïnterviewden vragen zich af waarom zij zelf worden gevraagd die (medische) inschatting te maken. Wel geven ze aan goed in staat te zijn zelf in te schatten wie 'kwetsbaar' is en wie niet. Verder hopen de partijen dat de overheid (en bijvoorbeeld de inspecties) waar nodig helpen meedenken wanneer zij gedwongen worden tot het nemen van ongebruikelijke maatregelen, bijvoorbeeld bij personeelstekorten. Zo zal het wellicht lastig zijn te voldoen aan bepaalde normen, (rond personeel, rond kwalificaties, rond aantallen onderwijsuren). Zij hopen dan op meedenken en coulance zodat 'alles zo goed als mogelijk alsnog kan draaien'.

Het zal een opgave blijken hoe om te gaan met tegengestelde belangen en tegengestelde verwachtingen. Hoe voorkomen we dat verschillende sectoren vanuit het eigen korte termijnbelang keuzes maken, die het gezamenlijke belang kunnen schaden? De sectorplannen worden in hun totaliteit door het RIVM beoordeeld. Zij worden naar verwachting ergens in september 2022 vastgesteld.